

Opinions of Classroom Teachers about the Teaching Profession Law

Assoc. Prof. Dr. Hasan Bakırcı

Van Yüzüncü Yıl University - Türkiye

ORCID: 0000-0002-7142-5271

hasanbakirci@yyu.edu.tr

Yılmaz Özkan (Teacher)

Ministry of National Education - Türkiye

ORCID: 0000-0001-5957-2650

yilmazozkanx@gmail.com

Assist. Professor Dr. Caner Özdemir

Ordu University – Türkiye

ORCID: 0000-0002-3511-0942

canerozdemir052@gmail.com

Abstract

The enactment of the Teaching Profession Law has led to some debates. Among the reasons for the debates lies the failure to meet the expectations of the teachers. It can be said that the interviews with the teachers are very important in determining the source of these discussions about the Teaching Profession Law. Because the interviews made reveal the opinions of the teachers about the law in detail, clearly and clearly. It is thought that the regulations to be made in line with the opinions of the teachers will contribute to the elimination of the limitations of the law and to the reduction of the discussions to a large extent. However, it can be said that studies focusing on the views of classroom teachers on the Teaching Profession Law are limited. As a matter of fact, it is very important to examine the teaching profession from the perspective of classroom teachers. This study is the way of determining the expression of classroom work related to the Teaching Profession Law. It is a research study and it was obtained by interview technique, one of the qualitative research types. In the analysis of the data, the semi-obtained interview formula obtained by the researchers was used. The interview formula consists of eight open-ended questions regarding the Teaching Profession Law. The study group of the research includes 8 classroom teachers working in a public school in İpekyolu district of Van province in the 2022-2023 academic year. It was used with the appropriate treatment method for the participants. The data were analyzed using the content analysis method. In the research, Some related parties expressed a positive opinion stating that the law contributes economically and that the prestige of the teaching profession will rise with the presence of career ladders. Some teachers also expressed a negative opinion, stating that the career steps given by the exam will lead to separation among their teachers. As a result of the research; Based on the opinions of the teachers, it has been proposed to arrange a new law in which the teacher is a place where.

Keywords: Teacher, Classroom teacher, Teaching profession law, Teacher opinions

**E-International Journal
of Educational
Research**

Vol: 14, No: 4, pp. 325-343

Research Article

Received: 2023-05-25

Accepted: 2023-08-09

Suggested Citation

Bakırcı, H., Özkan, Y., & Özdemir, C. (2023). Opinions of classroom teachers about the teaching profession law. *E-International Journal of Educational Research*, 14(4), 325-343. DOI: <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1302529>

Extended Abstract

Problem: The regulation on the career steps of teachers was published in the Official Gazette dated 13 August 2005 and numbered 25905 and entered into force. According to the 4th article of the said regulation, the teaching career steps are; it is divided into three as teaching, specialist teaching and head teacher (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2005). The Ministry of National Education applied the career ladder exam for the first time in 2005, through the Student Selection and Placement Center, for teachers who have eight years of service. Teachers who were successful in the exam were given the titles of expert teacher and head teacher, and an economic improvement was made in their salaries, and expert teacher and head teacher career steps helped teachers to be more beneficial to their profession by keeping their professional excitement alive (Pinar & Dönel-Akgül, 2023). Teaching career steps (Kaplan & Gürkan-Gülcan, 2020), where both professional excitement and motivation are provided, were also provided with an additional score that could be valid in the management exams in the future. As a result of the lawsuits, the exam was canceled and it was not held again. The regulation on teachers came to the agenda again after 17 years and was rearranged according to the regulation published in the Official Gazette dated 12/05/2022 and numbered 31833 and republished as the Teaching Profession Law. In the newly published regulation, the career ladder of teachers is not limited to just one exam.

When the literature is examined, it can be said that there are a limited number of studies on the Teaching Profession Law. For example; in the study conducted by Özdemir, Doğan and Demirkol (2022), it was found that teachers expressed their opinions on the consideration of seniority instead of exams in career development, that steps should be taken to improve personal rights and that the necessary value should be given to postgraduate education. Avcı and Kayıran (2023) determined that the specialist teacher training program was incomplete, and a suggestion was made that the specialist teacher training program should be focused on practice rather than theory. Gül and Güngör (2022) concluded that teachers found the content of the Teaching Profession Law incomplete, and that a more comprehensive law should be prepared accordingly. Similarly, in the study conducted by İş and Birel (2022), it was concluded that career steps can be a discriminating factor among teachers, and that this should be prevented by creating equal opportunities among teachers. Genç and Balyer (2023) stated that the Teaching Profession Law was perceived by teachers as a factor that creates a competitive environment and suggested that the law be expanded and revised to appeal to all teachers.

326

Based on the studies above, it is noteworthy that there are studies in the literature that aim to examine the views of teachers on the Teaching Profession Law. However, no study has been found in the literature that aims to examine the views of classroom teachers on the Teaching Profession Law. As a matter of fact, it is very important to examine the teaching profession from the perspective of classroom teachers. In this context, it is very important for classroom teachers to express their opinions on the Teaching Profession Law, which covers personal rights, compensation and career steps. As the practitioners of such a law concerning their profession, teachers can provide the basis for a more inclusive law by determining the missing parts of the law, the items that need to be corrected, and the aspects that need to be added and removed. In addition, with the current research, it is aimed to shed light on both teachers and researchers to have an idea about the subject by obtaining detailed information about the Teaching Profession Law. In addition, it is thought that teachers who continue their teaching activities with knowledge about their rights will spend this process more productively. In the light of this information, the aim of the research is; the aim of this study is to reveal the opinions of the classroom teachers working in the province of Van about the Teaching Profession Law.

Method: In this research, which aims to examine the opinions of primary school teachers about the Teaching Profession Law, phenomenological design, one of the qualitative research designs, was used. The participants of the research consist of 8 classroom teachers who perform their duties in a public school located in İpekyolu district of Van province. Participants were selected in accordance with the easily accessible sampling type. A semi-structured interview form was used in data collection. A semi-structured interview form was preferred so that the participants could express their views more sincerely and authentically. The data were analysed by content analysis method. Content analysis was preferred so that readers could better understand the data (Yıldırım & Şimşek, 2013).

Findings: In Table 2, teachers' views on the professional law are discussed in two categories as positive and negative. Opinions expressed as positive regarding the content of the law were that the law had a legal basis, it would activate teachers to advance in their career steps by regulating their personal rights, and it was a law that was met positively due to the increase in their incomes on the career ladder. Some teachers stated that the content of the law is not well regulated and made negative opinions. According to them, not taking the opinions of the teachers while the law was being prepared caused the law to be narrow-scoped, neglecting their experiences harmed the profession, and the fact that there was a threshold to pass the exam caused teachers' anxiety.

In Table 3, economic improvements provided by the Teaching Profession Law to teachers are mentioned. This subject has been discussed in two categories, Positive and Negative, depending on the Economic theme. In the positive category, the benefits of the economic contribution come to the fore. Teachers said that these benefits will increase our quality of life, economic improvement will be reflected in our productive work, and they will be more peaceful in retirement. Some teachers stated that the Teaching Profession Law does not provide equal pay for equal work, leading to segregation among teachers, that the contribution made to improve the salary insufficiency is limited to pocket money and that they have little effect on the retirement bonus.

Discussion and Conclusion: At the end of the research, the teachers stated that the Law on the Teaching Profession increased their income, made improvements in their personal rights, and legally binding the career steps to a law is a positive development. On the other hand, they also stated that the law is narrow in scope, not taking teachers' opinions and ignoring professional experience, which harms the prestige of the teaching profession. In the positive thoughts of the participants; it can be said that the increase in economic welfare and the enactment of a profession law are effective. In addition, it is understood that not taking the opinions of educators during the preparation of such an important law concerning teachers harms the reputation of the profession. When we look at the studies on the Teaching Profession Law, it is understood that the income of teachers is insufficient and there are still deficiencies and problems that need to be corrected in their personal rights (Cantürk, 2021; Uygun, 2012). It has been determined that the law was prepared without taking the opinions of the teachers who are practitioners in the field during the preparation phase (Sunat, 2022), thus a perception among the teachers that the law devalues the profession. In addition to Kaplan and Güliden (2023), who emphasized that this professional law, which is of great importance in terms of teaching as a career profession, has deficiencies in terms of both content and implementation, and that it would be appropriate to revise these deficiencies in order to eliminate these deficiencies, Elagöz and Pala-Elagöz (2023) also stated that they adopted career ladders and professional development seminars, but a revision should be made again in order to eliminate the deficiencies by taking their own opinions in the field. The conclusion drawn from this is that the Law on the Teaching Profession should be prepared with the education stakeholders, teachers and education workers, and it is welcomed positively as it is a profession law and provides economic welfare. If it is like this; it is thought that teachers will reach professional satisfaction and their teaching activities will be more productive. In addition, taking the opinions of the teachers and making them feel that they are valued creates the idea that the quality of education will also increase. Canatan-Doğan (2022) also stated that receiving teachers' ideas in the process was welcomed by teachers and provided internal dynamism. In this context, it can be assumed that it is an appropriate attitude to take the opinions of teachers on the subject.

The participants stated that the economic contributions provided to the teachers by the Teaching Profession Law will create a welfare in the quality of life of the teachers, increase the efficiency in their professional work and ensure that they are more peaceful in retirement. In their study on the Teaching Profession Law, İş and Birel (2022) concluded that the Teaching Profession Law has the capacity to increase the level of economic welfare. This result reached in the research of İş and Birel (2022) supports the result of the research. In addition to this situation, Uygun (2012) and Cantürk (2021) stated that it is appropriate to give 3600 additional indicators, while Eğitim-Sen (2022) stated that it is wrong to associate the profession with a salary increase. In addition, in the study, it was concluded that the existence of the exam requirement in the economic improvement may lead to discrimination among teachers. As a matter of fact, it is beneficial to consider the suggestions of the teachers in order to

eliminate these problems. Thus, the Teaching Profession Law can become an economically relaxing law in line with the suggestions of the teachers.

Suggestions: The Teaching Profession Law should be reconsidered in line with the ideas and suggestions of teachers, trade unions, universities and non-governmental organizations. The Teaching Profession Law can be redesigned in line with the ideas and suggestions of teachers, unions, universities and non-governmental organizations. For career steps, the year of seniority in the profession can be taken as a basis instead of the exam requirement. With the revision of the Teaching Profession Law, articles that will make teachers feel valued can be included. In the Teaching Profession Law, articles that will enable teachers to turn to postgraduate education may be included. More research can be done by taking the opinions of teachers in different branches related to the Teaching Profession Law.

Öğretmenlik Meslek Kanunu Hakkında Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri

Doç. Dr. Hasan Bakırcı

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi - Türkiye

ORCID: 0000-0002-7142-5271

hasanbakirci@yyu.edu.tr

Yılmaz Özkan (Öğretmen)

Milli Eğitim Bakanlığı - Türkiye

ORCID: 0000-0001-5957-2650

yilmazozkanx@gmail.com

Dr. Öğretim Üyesi Caner Özdemir

Ordu Üniversitesi - Türkiye

ORCID: 0000-0002-3511-0942

canerozdemir052@gmail.com

Özet

Öğretmenlik Meslek Kanununun yasalaşması, birtakım tartışmaların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Tartışmaların nedenleri arasında öğretmenlerin beklentilerinin karşılanmaması yatmaktadır. Öğretmenlik Meslek Kanunu ile ilgili bu tartışmaların kaynağının belirlenmesinde, öğretmenler ile yapılacak görüşmelerin oldukça önemli olduğu söylenebilir. Çünkü yapılan görüşmeler, kanun hakkında öğretmenlerin görüşlerini ayrıntılı, net ve açık olarak ortaya çıkarmaktadır. Öğretmen görüşleri doğrultusunda yapılacak düzenlemelerin, kanunun sınırlıklarının giderilmesine ve yapılan tartışmaların büyük oranda azalmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte Öğretmenlik Meslek Kanunu'na ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerine odaklanan çalışmaların sınırlı olduğu söylenebilir. Nitekim öğretmenlik mesleğini sınıf öğretmenlerinin gözünden incelemek oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu çalışmada, sınıf öğretmenlerinin Öğretmenlik Meslek Kanunu ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma nitel bir çalışmadır ve veriler nitel veri toplama yöntemlerinden görüşme ile elde edilmiştir. Verilerin toplanmasında, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu, Öğretmenlik Meslek Kanunu'na ilişkin sekiz açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2022-2023 eğitim ve öğretim yılında Van iline bağlı İpekyolu ilçesindeki bir devlet okulunda çalışan sekiz sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcılar uygun örneklem yöntemiyle belirlenmiştir. Veriler, içerik analizi yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırmada; öğretmenlerin bir kısmı, kanunun ekonomik olarak katkı sağladığını, kariyer basamaklarının olması ile öğretmenlik mesleğinin itibarının yükseleceğini belirterek olumlu görüş bildirmişlerdir. Bir kısım öğretmenler ise sınavla verilen kariyer basamaklarının öğretmenler arasında ayrılmaya yol açacağını bildirerek olumsuz görüşlerini dile getirmişlerdir. Araştırma sonucunda; öğretmen görüşlerinden yola çıkılarak, yazılı sınav ile belli bir yıl çalışma şartının kaldırılarak öğretmen düşüncelerinin yer aldığı bir yeni kanunun oluşturulması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Sınıf Öğretmeni, Öğretmenlik meslek kanunu, Öğretmen görüşleri

**E-Ululararasi
Eğitim Araştırmaları
Dergisi**

Cilt: 14, No: 4, ss. 325-343

329

Araştırma Makalesi

Gönderim: 2023-05-25

Kabul: 2023-08-09

Önerilen Atıf

Bakırcı, H., Özkan, Y. ve Özdemir, C. (2023). Öğretmenlik meslek kanunu hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *E-Ululararasi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(4), 325-343. DOI: <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1302529>

GİRİŞ

Bir toplumda nitelikli insanların yetiştirilmesi ve çağdaş uygarlıklar seviyesine çıkmanın önemli unsurlarının başında iyi bir eğitim gelir. Günümüz dünyasında eğitim, bir toplumun ilerlemesinin en önemli dinamiğidir (Kart, 2009). Öğretmenler, eğitim-öğretimin en önemli paydaşlarıdır. Gelişmiş toplumlarda öğretmen, insanların çağdaş bir eğitim sistemi içerisinde beklentilerine karşılık veren; bilgi birikimine, becerilere tutum ve değerlere sahip kendisini geliştirmiş bir meslek adamıdır. Öğretmenlik, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 43. maddesinde "Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Ancak uygulamada özellikle pedagojik formasyon adıyla yapılan eğitim faaliyetleriyle öğretmen atamak ve herhangi bir branşta yetiştirilip iş bulamayınca alınan bu formasyonla atanamayan öğretmen kategorisine dahil olmak Türkiye'de öğretmenliğin meslekleşmesi ile ilgili sıkıntıların belirleyicileri gibi durmaktadır. Toprakçı (2009) bunu iki meslek grubu (avukatlık, doktorluk) karşılaştırmasıyla; "İneği hastalandığında bir "veterinere" çocuğunun eğitilmesi söz konusu olduğunda da yine bir veterinere (ya da başka meslekten olup öğretmenliği bir "iş" olarak yapanlara) götüren (ya da bunu hiç sorgulamayan) veli ya da onlardan oluşan bir toplumun "öğretmenliği" bir meslek olarak görüp görmediği (kanununda yazsa da) ciddi olarak tartışılması ve araştırılması gereken bir durumdur." şeklinde dile getirmektedir. Buna göre öğretmenliğin Türkiye'de meslekleşmesine katkıda bulunacak uygulamalar içinde olmak gerektiği ortadadır.

Öğretmenler aldıkları eğitime bağlı olarak sahip oldukları bilgi, beceri, teknolojik yetkinlik, tutum ve değerler en başta etkileşim içinde oldukları öğrencileri daha sonra da paydaşı oldukları toplumu etkilemektedir (Altan ve Özmuşul, 2022). Bu bağlamda genel kültür ve alan bilgisi yönünden gelişime açık olan öğretmenlerle toplumu etkilemek daha kolay hale gelmektedir (Karadaş ve Akın, 2023). Toplamların dinamik ihtiyaçlarından dolayı eğitimde de kaçınılmaz değişimler olmuştur. Eğitimde yaşanan farklılıklar sanayi toplumundan bilgi toplumuna doğru öğretmenlik mesleğinde de çeşitli pozisyonlar oluşturmuştur. Öğretmen sanayi toplumu eğitiminde öğrencinin tüm kontrolünü elinde tutar. Formel biçimde onları bilgiyle donatır (Aydın, 2002). Sanayi toplumunda öğrenci dinleyicidir ve onun görevi öğretmenin aktardığı bilgileri öğrenmektir (Çelik, 2004). Böylece öğretmenlerin farklılıklara meydan vermeyen bir sanayi toplumunda büyük önemi ve görevleri vardır. Okullar bilginin kullanımında ve onu yaymada önemli bir yere sahiptir. Bilgi toplumunda ise bilginin üretimine önem verilerek sanayi toplumundaki gibi nesne üretimi artık yerini bilgi üretimine bırakmıştır (Doğan, 1998). Bu toplumlarda bilgi yayımlı bir etkiye sahip olup bu sayede bilgi aktarımı artar, birikir ve etkili bir ekonomiye dönüşür. Bilgi toplumunda öğretmen, öğrenciyi iyi tanımalı, önyargısız bir tutum içinde her öğrencinin bireyselliğine saygı göstermelidir. Bunun yanında öğretim ortamını demokratik bir hale getirmelidir (Toprakçı, 2016). Tüm bunların sonucunda ise öğretmenlerin sürekli yeniden eğitimleri söz konusu olmaktadır (Avcı vd., 1992). Böylece her şeyi bilen ve tüm bildiklerini öğreten öğretmen rolünün yerini danışmanlık yapan, yol gösteren bir öğretmen modeline bırakmıştır.

Günümüzde, bilgi edinme artık öğretmen ve ders kitaplarına bağlı olmaktan çıkmıştır. Bilginin kapsamı, niteliği ve hızında görülen değişimler, bireyin öğrenme ve öğretme süreçlerini de hızlı bir biçimde değiştirmektedir. Öğretmen, giderek daha çok öğrencisine yardım etmek, yol göstermek, örnek olmak ve onu yüreklendirmek rolünü üstlenmektedir. Öğretmen özellikle kavramların/olguların kullanılmasını teşvik eder. Bu şekilde bireylerin kendilerini ifade etmelerini kolaylaştırmış olur (Brook ve Brooks, 1993). Öğretmen, öğrencilerinin davranışları üzerinde çalışır, eğittiği her öğrencinin önceden belirlenmiş amaçlara ulaşmasına yardım eder ve onların istenilen davranışlara sahip birer kişi olmasını sağlar. Eğitimde verimlilik günümüzün en önemli sorunlarından biridir. Bu sorunu çözmede planlayıcı ve uygulayıcı olarak görev yapan öğretmene düşen iş oldukça büyüktür (Başaran, 1985; Bilen, 1996). Öğretmenlerin öğrencilerinde etkili değişimler yaratabilmeleri için kendi alanlarında yetkinlik ve uzmanlık bilgisine sahip olması gerekir.

Öğretmenliğin meslekleşmesine katkı sağlayabilecek bir uygulama olarak öğretmenlerin kariyer basamaklarına ilişkin yönetmelik 13 Ağustos 2005 tarih ve 25905 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu yönetmeliğin 4'üncü maddesine göre öğretmenlik kariyer basamakları; öğretmenlik, uzman öğretmenlik ve başöğretmenlik olarak üçe ayrılmıştır (MEB, 2005). Millî Eğitim Bakanlığı sekiz yıllık hizmet şartı taşıyan öğretmenlere Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) vasıtasıyla ilk kez kariyer basamakları sınavını 2005 yılında uygulamıştır. Sınavda başarılı olan

öğretmenlere uzman öğretmen ve başöğretmen unvanları verilerek maaşlarında ekonomik olarak bir iyileştirme yapılmış ve uzman öğretmen ve başöğretmen kariyer basamakları, öğretmenlerin mesleki heyecanını canlı tutarak mesleğine daha çok faydalı olmasına yardımcı olmuştur (Pinar ve Dönel-Akgül, 2023). Hem mesleki heyecanın hem de motivasyonun sağlandığı öğretmenlik kariyer basamakları (Kaplan ve Gürkan-Gülcan, 2020) ilerde yöneticilik sınavlarında geçerli olabilecek bir ek puan almaları da ayrıca sağlanmıştır. Açılan davalar sonucunda sınav iptal edilerek bir daha da yapılmamıştır.

Öğretmenlik mesleği ile ilgili yönetmelik 17 yıl sonra tekrar gündeme gelerek 12/05/2022 tarihli 31833 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmeliğe göre yeniden düzenlenmiş ve Öğretmenlik Meslek Kanunu olarak tekrar yayımlanmıştır. Yeni yayımlanan yönetmelikte öğretmenlerin kariyer basamakları sadece bir sınava bağlı kalmamıştır. Nitekim Şirin vd. (2010) yapmış oldukları araştırmada öğretmenlik kariyer basamaklarının belirlenmesinde sadece sınavın işlevsel olmadığı belirtmektedir. Bunun nedenini Baş vd. (2023), yapılan sınavların öğretmenlik niteliklerini ölçmede yetersiz olmasından kaynaklandığı şeklinde belirtmektedir. Sınavın yanında öğretmenlerin aldığı eğitimler, sertifikalar ve projeler de kariyer basamaklarında ilerlemek üzere sürece dâhil edilmiştir. Ayrıca kıdem yılına göre de bir sınırlama çerçevesi oluşturulmuştur. Alan yazın incelendiğinde Öğretmenlik Meslek Kanunu ile ilgili yapılmış çalışmaların varlığına rastlamak mümkündür. Örneğin; Özdemir vd. (2022) yapmış oldukları çalışmada, öğretmenlerin kariyer geliştirmelerinde sınav yerine kıdemın göz önünde bulundurulmasına yönelik görüş bildirdiği, özlük haklarının iyileştirilmesine yönelik adımların atılması gerektiği ve lisansüstü eğitime gereken değerin verilmesi yönünde bulgulara ulaşılmıştır. Avcı ve Kayıran (2023) ise gerçekleştirmiş oldukları çalışmada, öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri çerçevesinde uzman öğretmenlik yetiştirme programını ele almış ve bu konuda bir değerlendirme yapmıştır. Bu bağlamda araştırma otuz öğretmen ile yürütülmüştür. Araştırma sonucunda uzman öğretmenlik yetiştirme programının eksik olduğu belirlenmiş, buna yönelik olarak uzman öğretmen yetiştirme programının teoriden ziyade uygulama ağırlıklı olması yönünde bir öneri getirilmiştir. Gül ve Güngör (2022) ise araştırmalarında farklı okullarda görev yapan öğretmenlerin Öğretmenlik Meslek Kanunu’na ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamış ve bu doğrultuda onaltı öğretmen ile görüşmeler gerçekleştirmiştir. Öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda, öğretmenlerin Öğretmenlik Meslek Kanunu’nun içeriğini eksik buldukları, buna istinaden daha kapsamlı bir kanun hazırlanması gerektiği yönünde sonuçlara ulaşılmıştır. Benzer şekilde İş ve Birel (2022)’de yapmış oldukları çalışmada farklı branşlarda görev yapan öğretmenlerin Öğretmenlik Meslek Kanunu’na ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamış ve bu doğrultuda atmış beş öğretmen ile görüşmeler gerçekleştirmiştir. Araştırmada, kariyer basamaklarının öğretmenler arasında ayırıştırıcı bir faktör olabileceği, bunun önüne öğretmenler arasında fırsat eşitliği oluşturularak geçilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Genç ve Balyer (2023) yapmış oldukları çalışmada Öğretmenlik Meslek Kanunu’na ilişkin okul yöneticisi ve öğretmenlerin görüşlerini incelemeyi amaçlamıştır. Öğretmenlik Meslek Kanunu’nun öğretmenler tarafından rekabet ortamı oluşturan bir unsur olarak algılandığını belirtmiş ve kanunun genişletilerek tüm öğretmenlere hitap edecek şekilde yenilenmesini önermiştir. İncelenen araştırmalarda ulaşılan sonuçlar Öğretmenlik Meslek Kanunu’nun daha işlevsel olması, öğretmenler arasında fırsat eşitliği sağlaması ve tüm öğretmenleri kapsaması şeklinde belirlenmiştir. Bunun nedeni olarak, öğretmenlerin kanun ile mesleki yaşamlarını güvence altına alıp daha verimli bir öğretim süreci gerçekleştirme düşüncesinden ileri geldiği düşünülmektedir.

Yukarıda yer alan çalışmalardan hareketle, alan yazında öğretmenlerin Öğretmenlik Meslek Kanunu’na yönelik görüşlerini incelemeyi amaçlayan çalışmaların varlığı dikkat çekmektedir. Bununla birlikte alan yazında Öğretmenlik Meslek Kanunu’na ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini incelemeyi amaçlayan herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Nitekim öğretmenlik mesleğini sınıf öğretmenlerinin gözünden incelemek oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu bağlamda özlük hakları, tazminat ile kariyer basamağını kapsayan Öğretmenlik Meslek Kanunu hakkında sınıf öğretmenlerinin görüş bildirmeleri çok büyük bir öneme sahiptir. Mesleklerini ilgilendiren böyle bir kanunun sahada bizzat uygulayıcıları olarak öğretmenler, kanunun eksik kalan kısımları, düzeltilmesi gereken maddeleri, eklenmesi ve çıkarılması gereken yönlerinin belirlenmesi ile daha kapsayıcı bir kanun için zemin oluşturmasını sağlayabilir. Ayrıca mevcut araştırma ile hem öğretmenlerin hem de araştırmacıların Öğretmenlik Meslek Kanunu hakkında detaylı bilgiler elde ederek konu hakkında fikir sahibi olmalarına ışık tutması hedeflenmektedir. Bunun yanı sıra haklarına ilişkin bilgi sahibi olarak öğretim faaliyetlerine devam eden öğretmenlerin bu süreci daha verimli geçirecekleri düşünülmektedir. Bu kanunun eksik noktalarının öğretmen görüşlerine göre belirlenmesi, kanunun revize edilmesine katkı sağlayacağı söylenebilir. Bu bilgiler ışığında araştırmanın

amacı; Van ilinde çalışmakta olan sınıf öğretmenlerinin Öğretmenlik Meslek Kanunu hakkındaki görüşlerini ortaya çıkarmaktır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Sınıf öğretmenlerinin Öğretmenlik Meslek Kanunu'na ilişkin görüşlerinin derinlemesine incelenmesinin amaçlandığı bu araştırmada, nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Olgubilim, bireylerin sahip olduğu deneyimlerin özünü açıklamaya ve deneyimlenmiş dünyayı tanımlamaya çabalarak öncelikli olarak olgunun altında yatan ortak anlamları keşfetmeye çalışmaktadır (Baker, Wuest ve Stern, 1992). Olgubilim desenin amacı çalışma grubunun bir durumla ilgili kişisel deneyimlerini inceleyerek olgu ya da olay hakkındaki genel bir anlayışı saptamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Olgubilim deseni farkında olduğumuz fakat ayrıntılı ve derinlemesine bir anlayışa sahip olmadığımız olaylara yoğunlaşmaktadır. Bu araştırmada olgubilim deseni seçilmesinde, sınıf öğretmenlerinin sahip olduğu deneyimler doğrultusunda Öğretmenlik Meslek Kanunu hakkındaki görüşlerinin ele alınmasının etkili olduğu söylenebilir.

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcılarını, Van ilinin İpekyolu ilçesinde bulunan bir devlet okulunda görevlerini icra eden sekiz sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcılar, kolay ulaşılabilir örnekleme türüne uygun şekilde seçilmişlerdir. Çalışmaya dâhil edilen sınıf öğretmenlerinin dördü kadın, dördü ise erkektir. Araştırmanın örneklemi belirlenirken sınıf öğretmenlerinin seçilmesi uygun örnekleme yönteminin kullanılmasından kaynaklıdır. Araştırmacı kolay ulaşılabilir örneklemede, mevcut öğeler arasından yeteri sayıda katılımcıyı seçer (Singleton ve Straits, 2005). Araştırmanın etiği gereği katılımcılar, S1, S2, S3.....S8 olarak kodlanmıştır. Katılımcılara ait demografik özellikler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcı sınıf öğretmenlerinin demografik özellikleri

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Tecrübe	Eğitim Durumu	Yaş
S1	Erkek	12 Yıl	Lisans	30 < x < 35
S2	Kadın	10 Yıl	Lisans	30 < x < 35
S3	Kadın	5 Yıl	Yüksek Lisans	24 < x < 29
S4	Erkek	21 Yıl	Lisans	35 < x
S5	Kadın	18 Yıl	Lisans	35 < x
S6	Erkek	13 Yıl	Yüksek Lisans	35 < x
S7	Kadın	7 Yıl	Lisans	24 < x < 29
S8	Erkek	4 Yıl	Lisans	24 < x < 29

Tablo 1'de görüldüğü gibi, mülakat yapılan öğretmenlerin 4'ü erkek, 4' ü kadındır. Katılımcıların mesleki tecrübeleri 4 yıl ile 21 yıl arasında değişkenlik göstermiştir. Eğitim durumu yüksek lisans olan sadece iki katılımcı vardır; diğer altı katılımcının öğrenim durumu ise lisans düzeyindedir. Mülakat yapılan öğretmenlerin 3'ü 24 ile 29 yaş aralığında, 2'si 30 ile 35 yaş aralığında, 3'nün ise 35 yaşından büyük olduğu gözlenmektedir.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Katılımcıların görüşlerini daha samimi ve özgün bir şekilde ifade edebilmeleri için yarı yapılandırılmış görüşme formu tercih edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Çalışmanın amacı doğrultusunda araştırmacı on adet soru hazırlamıştır. Görüşme formundaki sorular sınıf öğretmenliği alanında uzman üç kişinin incelemesine sunulmuştur. Uzmanlardan biri Doğu Anadolu'da bir devlet üniversitesinde görevli olup lisansüstü düzeyde nitel araştırma yöntemi ile ilgili dersler vermektedir. Diğer iki uzman ise, bir devlet okulunda görev yapan ve lisansüstü öğrenim görmüş, 5 ve 13 yıllık mesleki tecrübeye sahip öğretmenlerdir. Uzmanların incelemesinden sonra iki soru görüşme formundan çıkarılmıştır. Bu soruların görüşme formundan çıkarılma nedeni, soruların araştırmanın amacına hizmet etmemesi ve içeriklerinin benzer olmasından kaynaklanmaktadır. Görüşme formunun son hali sekiz sorudan oluşmuş olup bu sorular aşağıda yer almaktadır:

1. Öğretmenlik Meslek Kanunu hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

2. Öğretmenlik Meslek Kanunu'nda yapılacak ekonomik iyileştirmeyi nasıl buluyorsunuz? Bu konudaki önerileriniz neler olur?
3. Öğretmenlik Meslek Kanunu'nun öğretmenlerin özlük haklarında yapacağı iyileştirmeler için neler söyleyebilirsiniz?
4. Öğretmenlik Meslek Kanunu revize edilirse nelerin değişmesini isterdiniz?
5. Öğretmenlik Meslek Kanunu'nda yüksek lisans ve doktora yapan öğretmenlerin sınavdan muaf tutulmasını nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu konuda varsa önerileriniz neler olurdu?
6. Öğretmenlik Meslek Kanunu'nun getirdiği değişikliklerle ilgili olarak velilerin yaklaşımı sizce nasıldır?
7. Öğretmenlik Meslek Kanunu'nda belirlenen on yıllık barajın öğretmenler odasındaki iklimde etkileri var mıdır? Nasıl?
8. Öğretmenlik Meslek Kanunu'na neden ihtiyaç duyulduğunu düşünüyorsunuz?

Katılımcılarla yapılan yüz yüze görüşmeler, ses kayıt cihazı eşliğinde gerçekleştirilmiştir. Ses kayıtlarının alınması öğretmenlerin bilgisi dâhilinde olup izin alınarak gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerin süresi her bir katılımcı için ortalama 25-30 dakika sürmüştür. Kayıt altına alınan görüşmeler sonradan bilgisayar ortamında yazıya aktarılmıştır. Yazıya aktarılan kayıtlar dijital ortamda katılımcılara gönderilerek incelenmesi sağlanmıştır.

Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Araştırmanın iç geçerliliğini sağlamak için kullanılan yöntemlerden biri uzman görüşüne başvurmadır (Merriam, 2013). Bu araştırmada eğitim bilimleri alanında birçok nitel çalışması bulunan bir öğretim üyesi, ulaşılan bulguları analiz ederek temalar ile olan tutarlılığını değerlendirmiştir. Araştırmanın güvenirliliğini arttırmak için hazırlanan soruların net ve anlaşılır olması, katılımcıların görüşünün baskı altında hissetmenden dile getirmesi gibi etik kurallar dikkate alınmıştır. Son olarak elde edilen veriler katılımcıların görüşüne başvurularak teyit edilebilirliği onaylanmış, ham verilerin kayıt altına alınması ile de çalışmanın doğrulanabilirlik kriterinin sağlanması hedeflenmiştir. Araştırmanın inandırıcılığının sağlanması için; araştırma sonuçlarını açık ve tutarlı olmasına ve araştırma sonucunun başka araştırmacılar tarafından onaylanmasına dikkat edilmiştir. Bu çalışmanın tutarlılığı için ise katılımcı öğretmenler ile görüşme yapılırken uzman gözetiminde yapılmıştır. Araştırmanın boyunca bu uzmanın önerileri dikkate alınarak ilerlemeye çalışılmıştır.

Verilerin Analizi

Veriler, içerik analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Okuyucuların verileri daha iyi anlayabilmesi için içerik analizi tercih edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Katılımcılar S1, S2, S3.....S8 şeklinde kodlanmıştır. Kodlamada öğretmenlerin kişisel verilerinin gizli tutulması dikkate alınmıştır. Katılımcılar ile yapılan mülakatlar, araştırmacılar tarafından transkript edilmiştir. Araştırmacılar transkript edilen veriler üzerinde ortak özellikler göz önünde bulundurularak tema, kategori ve kodlar oluşturmuştur. Ardından araştırmacılar bir araya gelerek oluşturdukları tema, kategori ve kodları karşılaştırarak uyum oranını belirlemişlerdir. Bu uyum oranının hesaplanmasında, Miles ve Huberman (1994) tarafından önerilen güvenirlilik formülü kullanılmıştır (Güvenirlilik: Görüş Birliği / Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı). Araştırmada kodlayıcılar arasındaki uyum güvenirliliği katsayısı 0.82 olarak tespit edilmiştir (Güvenirlilik: $9/(9+2)=0.82$). Hesaplanan bu değer, nitel çalışmalarda yapılan kodlamanın güvenilir olduğunu göstermektedir (Miles ve Huberman, 1994). Yapılan analizler sonucunda elde edilen tema, kategori ve kodlar tablolar halinde sunulmuştur.

BULGULAR

Araştırmanın katılımcılarının görüşme formunda bulunan sorulara verdikleri cevaplar doğrultusunda tema, kategori ve kod bilgileri tablolar halinde oluşturulmuş ve her koda ait frekans bilgileri okuyuculara sunulmuştur. Hazırlanan kodlara bağlı öğretmen görüşlerinde herhangi bir değişiklik yapılmadan olduğu gibi verilmiştir.

Aşağıdaki Tablo 2'de araştırmanın ilk sorusu olan, "Öğretmenlik meslek kanunu hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?" Sorusuna ilişkin tema, kategori ve kodlara yer verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlik meslek kanunu hakkındaki düşüncelere yönelik bulgular

Tema	Kategori	Kodlar	Katılımcılar	Frekans (f)
Meslek Kanunu Hakkında	Olumlu	Gelir artışı	S1, S2, S3, S4, S5, S6, S7, S8	8
		Kariyer basamaklarının olması	S2, S3, S5, S6, S7	5
		Kariyer basamaklarında ilerleme	S1, S2, S6, S7	4
		Özlük haklarını düzenlemesi	S2, S6, S7, S8	4
		Yasal bir dayanağın olması	S3, S6, S7	3
		Öğretmenleri aktifleştirme	S3, S4	2
	Olumsuz	Dar kapsamlı olması	S5, S6, S7	3
		Öğretmen görüşünün alınmaması	S5, S7	2
		Öğretmen kaygısı	S4, S8	1
		Sınavın olması	S4	1
		Tecrübenin önemsenmemesi	S4	1
		Kariyer basamaklı olması	S1	1
		Sınavı geçme barajının olması	S1	1
		Mesleğe zarar vermesi	S8	1

Tablo 2’de öğretmenlerin meslek kanununa yönelik görüşleri olumlu ve olumsuz olmak üzere iki kategoride ele alınmıştır. Kanunun içeriğine yönelik olumlu olarak belirtilen görüşler, kanunun yasal bir dayanağının olması, özlük haklarını düzenlemesiyle öğretmenleri kariyer basamaklarında ilerlemek için aktifleştireceğini, kariyer basamaklarındaki gelirlerinin artmasıyla da olumlu karşılanan bir kanun olmuştur. Bazı öğretmenler kanunun içeriğinin iyi düzenlenmediğini belirterek olumsuz görüşlerde bulunmuşlardır. Bunlara göre, kanun hazırlanırken öğretmenlerden görüş alınmaması kanunun dar kapsamlı olmasına yol açmış, tecrübelerinin önemsenmemesi mesleğe zarar vermiş, sınavı geçmek için bir barajın olması ise öğretmenlerde kaygıya yol açmıştır. Bu konuda bazı öğretmen görüşleri şu şekilde ifade edilebilir:

S1: Özellikle maddi konuda teşvik olması öğretmenleri güdülemiştir (Gelir artışı).

S3: Geç de olsa öğretmenlik mesleğinin yasal bir dayanağa kavuşması olumludur. Kariyer basamaklarının statikleşen öğretmenler için harekete geçirici bir etkisi olmuştur (Kariyer basamaklarında ilerleme).

S4: Öğretmenler pedagojik formasyon derslerine tekrar çalışarak bilgilerini tazelemiş ve bunun yanında da ekonomik olarak belli bir miktar maaş tazminatını almaya hak kazandılar (Gelir artışı).

S5: Öğretmenlik meslek kanunu kapsamının belirlenmesinde öğretmenlerin görüşlerinin de etraflica alınması gerektiğini düşünüyorum. Ayrıca kanun, içeriği itibarıyla daha kapsamlı ve öğretmenlerin toplum nezdinde sarsılan itibarlarını geri kazandıracak nitelikte olmalıydı. Bu noktada kapsamın dar olduğunu düşünüyorum (Öğretmen görüşünün alınmaması).

S8: Sınav süreci, belli bir yaşı ve kıdemi doldurmuş öğretmenleri kaygılandırarak başarısız olma korkusunu yaşamalarına neden oluyor (Öğretmen kaygısı).

Araştırmanın ikinci sorusu olan “Öğretmenlik Meslek Kanununda yapılacak ekonomik iyileştirmeyi nasıl buluyorsunuz?” Sorusuna ilişkin tema, kategori ve kodlar Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlik meslek kanununda yapılacak ekonomik iyileştirmeler hakkında bulgular

Tema	Kategori	Kodlar	Katılımcılar	Frekans (f)
Ekonomik İyileşme	Olumlu	Ekonomik iyileştirmenin olması	S1, S2, S3, S4, S5, S6, S7, S8	8
		Kıdeme göre ödeme	S1, S2, S3, S8	4
		Mesleki değer	S3, S4, S5	3
		Verimli çalışmaya etkisi	S3, S4, S7	3
		Emekliliğe katkısı	S3, S4, S6	3
		Yaşam kalitesine etkisi	S5, S8	1
	Olumsuz	Maaşların yetersizliği	S1, S2, S3, S4, S5, S6, S7, S8	8
		Ekonomik iyileştirmenin yetersizliği	S5, S6, S8	3
		Sınavın olması	S1, S4, S8	3
		Eşit işe eşit ücret	S1, S8	2
		Harçlık verilmesi	S8	1
		Ayrıştırma	S2	1
		Emeklilik ikramiyesine katkısının az olması	S4	1

Tablo 3’te Öğretmenlik Meslek Kanunu’nun öğretmenlere sağladığı ekonomik iyileştirmelerden bahsedilmiştir. Bu konu ekonomik iyileşme temasına bağlı olumlu ve olumsuz iki kategoride ele alınmıştır. Olumlu kategoride daha çok ekonomik katkının sağladığı faydalar öne çıkmaktadır.

Öğretmenler bu faydaları, yaşam kalitemizin artacağını, ekonomik iyileştirmenin verimli çalışmamıza yansıtacağını, emeklilikte daha huzurlu olacaklarını söylemişlerdir. Bazı öğretmenler Öğretmenlik Meslek Kanunu'nun, eşit işe eşit ücret sağlamadığı için öğretmenler arasında ayrıştırmaya yol açacağını, maaş yetersizliğini iyileştirmek için yapılan katkının harçlık boyutunda kaldığını ve emeklilik ikramiyesine olan etkisini az bulduklarından dolayı olumsuz görüş bildirmişlerdir. Bu konuda bazı öğretmen görüşleri şu şekilde ifade edilebilir:

S1: Öğretmenin yaşam standardı yükseldikçe görev yaptığı okuldaki eğitim kalitesi de artıyor. Öğretmen ekonomik güçlük çekiyorsa maalesef bu durum o okuldaki öğrencilere de yansıyor. Öğretmenlerin maaşlarında iyileştirme yapmak bir sınava bağlı olmamalıdır (Ekonomik iyileştirmenin olması).

S2: Yapılan ekonomik katkı kariyer basamağındaki diğer öğretmenleri kapsamadığı için öğretmenler arasında ayrışmaya neden olacağını düşünüyorum (Eşit işe eşit ücret).

S3: Ekonomik katkı öğretmenlerin mesleki becerilerini olumlu yönde etkilemektedir (Ekonomik iyileştirmenin olması).

S4: Asgari ücret düzeyine inen öğretmen maaşlarına yapılacak katkının faydalı olacağını ama miktarın yetersiz olduğunu düşünüyorum (Ekonomik iyileştirmenin yetersizliği).

S5: Öğretmenlik Meslek Kanunu kapsamında yapılacak iyileştirmenin öğretmenlerin yaşam kalitesini ve mesleki motivasyonunu olumlu etkileyeceğini düşünüyorum (Verimli çalışmaya etkisi).

S8: Bu bir ekonomik iyileştirme değil, yapılacak sınavda başarılı olan belli bir kesim öğretmene verilecek bir harçlıktır (Harçlık verilmesi).

Araştırmanın üçüncü sorusu olan "Öğretmenlik Meslek Kanununun öğretmenlerin özlük haklarında yapacağı iyileştirmeler için neler söyleyebilirsiniz?" Sorusuna ilişkin tema, kategori ve kodlar Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlik meslek kanununun öğretmenlerin özlük haklarında yapacağı iyileştirmelere yönelik bulgular

Tema	Kategori	Kod	Katılımcılar	Frekans(f)
Özlük Hakları	Avantaj	Eğitim tazminatını arttırması	S1, S2, S3, S4, S5, S6, S7, S8	8
		Emekli maaşına katkısı	S5, S4, S7, S8	4
		Bir derece ilerlemenin olması	S1, S2, S3	3
		3600 ek gösterge olması	S5, S6, S8	3
		Yüksek lisansa teşvik etmesi	S3	1
	Dezavantaj	Desteklerin yetersiz olması	S4, S5, S6, S8	4
		Kapsamın dar olması	S4, S5, S6	3
		Yazılı sınava bağlı olması	S1, S6, S7	3
		Mesleğin değersizleşmesi	S2, S7, S8	3
		Yazılı sınavın olması	S6, S8	2
		Sendikaların tutarsızlıkları	S3, S6	2
		Öğretmenleri ayrıştırması	S7, S8	2

Tablo 4'te Öğretmenlik Meslek Kanunu'nun öğretmenlerin özlük haklarında yaptığı iyileştirmelerden bahsedilmiştir. Öğretmenlerin bu konudaki fikirleri avantaj ve dezavantaj olmak üzere iki kategoride toplanmıştır. Avantaj olarak görülen kısımlar, öğretmenlere bir derece ilerlemenin verilmesi, eğitim tazminatının arttırılmasıyla birlikte 3600 ek göstergenin verilmesi ve emekli maaşlarına olan katkılarıdır. Dezavantaj olarak ise, sendikaların tutarsız davranışları, kapsamın dar olmasından dolayı desteklerin yetersiz kalması, yazılı sınavın olmasının mesleğin itibarına verdiği zarar ve öğretmenler arasında ayrışmaya yol açmasıdır. Bu konuda bazı öğretmen görüşleri şu şekilde ifade edilebilir:

S3: Özlük hakları konusunda sendikaların bir ve beraber hareket etmesi gerekirken siyaset yapmayı tercih etmeleri, öğretmenlerin özlük hakları konusunda tutarsız davrandıklarının bir göstergesidir (Desteklerin yetersiz olması).

S4: Kanunu incelediğimde özlük haklarını çok fazla kapsamadığını düşünüyorum (Kapsamın dar olması).

S5: 3600 ek göstergenin verilmesi emekli olacak bir öğretmenin hem tazminatında hem de emekli maaşında artış sağlayacağı için özlük hakkı olarak güzel bir kazanım olduğunu düşünüyorum (3600 ek gösterge olması).

S6: Söz konusu iyileştirmeleri yeterli bulmuyorum. Sınavla verilen özlük haklarının öğretmenler arasında ayrışmaya yol açacağını düşünüyorum (Öğretmenleri ayrıştırması)

S8: Özlük haklarında iyileştirme yapılmıyor, aksine öğretmenler arasında ötekileştirmeye yol açıyor. Yeterliliği bir sınava bağlanan kanun öğretmenlerin özlük haklarında iyileştirme yapmaz diye düşünüyorum (Öğretmenleri ayrıştırması).

Araştırmının dördüncü sorusu olan "Öğretmenlik Meslek Kanunu revize edilirse nelerin değişmesini isterdiniz?" Sorusuna ilişkin tema, kategori ve kodlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Kanunun revize edilmesine yönelik bulgular

Tema	Kategori	Kodlar	Katılımcılar	Frekans(f)
Kanunu Yenileme	İstekler	Maaşlarda iyileştirmenin olması	S1, S2, S3, S4, S5, S6, S7, S8	8
		Mesleki itibarın artması	S1, S2, S3, S4, S5, S6, S7, S8	8
		Sınavın kalkması	S1, S3, S4, S5, S6, S8	6
		Ünvanların kaldırılması	S5, S6, S7, S8	4
		Tezli ve tezsiz yüksek lisans ayırımı	S3, S6, S7, S8	4
		Özlük haklarının genişletilmesi	S4, S5	2
		Lisansüstü için teşvik verilmesi	S3, S7	2
		Eğitimlerin yüz yüze olması	S4, S7	2

Tablo 5'te Öğretmenlik Meslek Kanunun revize edilmesi durumunda öğretmen isteklerine yer verilmiştir. Kanunun yenilenmesi temasında öğretmen görüşleri İstekler kategorisi adı altında verilmiştir. Öğretmen görüşleri, sınavın kalkması, maaşlarda iyileştirmenin olması, lisansüstü için teşvik, özlük haklarının iyileştirilmesi, eğitimlerin yüz yüze verilmesi, ünvanların kaldırılarak mesleğe itibarının geri kazandırılması şeklinde kavramlarla kodlanmıştır. Bu konuda bazı öğretmen görüşleri şu şekilde ifade edilebilir:

S1: Kesinlikle sınavlarla alınan ünvanlar kalkmalıdır. Maaşlarda iyileştireme için katıldığımız seminerler ve yüz yüze alacağımız eğitimler yeterli olmalıdır (Ünvanların kaldırılması).

S3: Yüksek lisansta tezli ve tezsiz ayırımının yapılarak sadece alanında tezli yüksek lisans yapanlar için yıl şartı ve sınav şartı kaldırılmalıdır (Sınavın kalkması).

S4: Öncelikle özlük haklarının daha kapsamlı olmasını, sınav yerine öğretmenlerin yüksek lisans ve doktora teşvik edilmesini ve verilen eğitimlerin yüz yüze olmasını isterdim (Eğitimlerin yüz yüze olması).

S6: Başöğretmen ve uzman öğretmenlik gibi ünvanların kaldırılması, maaşların ise yoksulluk sınırının üzerine çıkarılması için güncelleme yapılmalıdır (Ünvanların kaldırılması).

S7: Öğretmenlerin sınava tabi tutulmaması gerekir. Teoride kalacak bilgiler yerine yüz yüze işe yarar bilgilerin verilmesi daha faydalı olacaktır (Eğitimlerin yüz yüze olması).

Araştırmının beşinci sorusu olan "Öğretmenlik Meslek Kanununda yüksek lisans ve doktora yapan öğretmenlerin sınavdan muaf tutulmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?" Bu konuda varsa önerileriniz neler olurdu? Sorusuna ilişkin tema, kategori ve kodlar Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Yüksek lisans ve doktora yapan öğretmenlerin sınavdan muaf tutulması hakkındaki bulgular

Tema	Kategori	Kodlar	Katılımcılar	Frekans(f)
Sınavdan Muaf Tutulma	Artılar	Alanında doktora yapmış olmak	S1, S2, S3, S4, S5, S6, S7, S8	8
		Alanında yüksek lisans yapmış olmak	S1, S2, S3, S4, S5, S6, S7, S8	8
		Muaf tutmak	S1, S2, S4, S5, S6	5
		Lisansta beş yıl okumuş olmak	S3	1
	Eksiler	Tezsiz yüksek lisansın kabul edilmesi	S3, S5, S6, S7	4
		Mesleki birikimin dikkate alınmaması	S1, S4, S8	3
		Uzman öğretmenin yüksek lisanslı	S7, S8	2
		Sınavda yıl şartının olması	S2	1
		Formasyonun dikkate alınmaması	S3	1
	Öneriler	Sınavın kaldırılması	S1, S3, S4, S5, S6, S8	6
		Başöğretmenleri doktoralı kabul	S3, S7, S8	3
		Uzman öğretmenleri yüksek lisanslı	S3, S7, S8	3
		Hizmet yılının dikkate alınması	S3, S7, S8	3
		Hizmet içi eğitimlerin yüz yüze	S4, S7	2

Tablo 6'da çalışmaya katılan öğretmen görüşleri; artılar, eksiler, öneriler olmak üzere toplamda üç kategoride birleştirilmiştir. Artılar kategorisinde, alanda doktora ve yüksek lisans yapanların muaf tutulmasına dair olumlu düşüncelere yer verilmiştir. Ayrıca lisansını beş yılda tamamlayanlar da bu

kategoride yer almaktadır. Eksiler kategorisinde, tezsiz yüksek lisansı olan öğretmenler sınavdan muaf tutulurken mesleki birikimin dikkate alınmamasının eleştirildiği, uzman öğretmenlerin yüksek lisanslı kabul edilmemesinin ise tutarsızlık olarak değerlendirildiği şeklinde düşünceler bulunmaktadır. Öneriler kategorisinde ise, sınavın kaldırılarak hizmet yılının dikkate alınması, uzman öğretmenlerin yüksek lisanslı, başöğretmenlerin doktoralı sayılması ve hizmet içi eğitimlerin yüz yüze yapılması gerektiğine yönelik öneriler bulunmaktadır. Bu konuda bazı öğretmen görüşleri şu şekilde ifade edilebilir:

S2: Doktora ve yüksek lisans yapmış olanlara on yıl şartının daha da aşağılara çekilmesi gerektiğini düşünüyorum (Muaf tutmak).

S3: Fen edebiyat lisansta beş yıl okuyan öğretmenlerin bir kısmına tanınan sınavdan muafiyet hakkının formasyonu olan eğitim fakültesi mezunlarına verilmemesi ilerde sorunlara yol açacaktır (Formasyonun dikkate alınmaması).

S4: Bence sistemin en işlevsel kısmı bu, çünkü yüksek lisans ve doktora yapmış olan öğretmenler kendilerini geliştirmek adına yeterince çaba göstermiş oluyor (Alanında doktora ve yüksek lisans yapmış olmak).

S5: Yalnızca kendi mesleki alanında tezli yüksek lisans ve doktora yapanların muaf tutulması daha akla yatkın olduğudur (Muaf tutmak).

S7: Yüksek lisans ve doktora yapanlara sınav muafiyeti tanınıyorsa, sınavı geçen uzman öğretmen ve başöğretmenlerin de yüksek lisans ve doktoralı sayılması gerekir (Uzman öğretmenleri yüksek lisanslı saymak).

Araştırmanın altıncı sorusu olan “Öğretmenlik Meslek Kanununun birinci sınıfa yeni kayıt yaptıracak velilerin öğretmen seçmedeki tercihinin etkisi sizce nasıl olur?” Bu konuda varsa önerileriniz neler olurdu? Sorusuna ilişkin tema, kategori ve kodlar Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Velilerin öğretmen seçmedeki tercihleri ile ilgili bulgular

Tema	Kategori	Kodlar	Katılımcılar	Frekans(f)
Velinin Öğretmen Tercihi	Olumlu	Öğretmende özveriyi arttırması	S1, S3, S4, S5, S6, S7, S8	7
		Akademik başarının artması	S1, S3, S4, S7	4
		Öğretmenin meslekte daha başarılı olması	S1, S7	2
		Velinin seçme hakkının olması	S8	1
	Olumsuz	Öğretmenin uzman ve başöğretmen olması	S1, S2, S3, S4, S5, S6, S7, S8	8
		Mesleki saygınlığın azalması	S1, S2, S3, S4, S8	5
		Öğretmenler arasında rekabet oluşturmaması	S1, S5, S6, S8	4
		Güvenlik zafiyeti	S2, S7	2
		Öğretmende kaygının artması	S1, S6	2
		Toplumsal bilgilendirilmemesi	S2	1

337

Velilerin çocuklarını okula kaydederken öğretmen tercihi yapmalarının meydana getireceği durumlar, olumlu ve olumsuz kategoriler altında toplanmıştır. Olumlu görüşleri, öğretmenin meslekteki yetkinliğinin artmasıyla akademik başarının da artması, velinin tercih hakkının olmasının öğretmende özveriyi tetiklemesidir. Olumsuz görüşler ise, uzman öğretmen ve başöğretmen ünvanlarının öğretmenler arasında rekabete neden olacağını, veli ve öğretmenin karşı karşıya gelerek güvenlik zafiyeti yaratacağını ve bunun da meslekte saygınlığın azalmasına yol açacak olmasıdır. Bu konuda çalışmaya katılan bazı öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir.

S1: Veliler çocuklarının uzman öğretmen ya da başöğretmende okumasını tercih edeceklerdir. Çünkü bu sıfatlar öğretmenlerin mesleklerinde çok iyi olduklarını düşündürebilir (Mesleki saygınlığın azalması).

S2: Ünvanların nasıl elde edildiği ile ilgili velilere gerekli bilgilendirmeler yapılmaz ise ilerde okullarda öğretmen seçimi konusunda sorunlar yaşanacağını söyleyebilirim (Toplumsal bilgilendirilmemesi).

S3: Velilerin kayıt esnasında seçim yapması öğretmenlerde özverinin artmasına, öğrencinin akademik başarının yükselmesine ve öğretmenin meslekteki başarısına bir ivme kazandıracaklarını düşünüyorum (Öğretmende özveriyi arttırması).

S6: Başöğretmen veya uzman öğretmen ünvanlarına sahip olmayan bir öğretmenin velilerde güvensizlik duygusunu yaratacağını, dolaylı olarak öğretmenlerde de kaygının artmasına neden olacaktır (Öğretmende kaygının artması).

Araştırmanın yedinci sorusu olan “Öğretmenlik Meslek Kanununda belirlenen on yıllık barajın öğretmenler odasındaki iklimde oluşturduğu duygu hakkındaki gözlemlerinizi ve önerilerinizi nelerdir? Problemine verdikleri cevaplardan elde edilen tema, kategori ve kodlar Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Öğretmenlik meslek kanunu'nda belirlenen on yıllık süreye ilişkin bulgular

Tema	Kategori	Kodlar	Katılımcılar	Frekans(f)
Öğretmen Duyguları	Olumsuz	Mesleki deneyimin yok sayılması	S1, S2, S3, S4, S5, S6, S7, S8	8
		Uzun bir süre olması	S3, S5, S6	3
		Ekonomik eşitsizlik	S2, S8	2
		Hayal kırıklığına neden olması	S3, S5	2
		Ayrışmaya yol açması	S6, S2	2
		Rekabet duygusu	S4, S7	2
		Öğretmenler arası iletişime zarar vermesi	S4	1
		Tercih edilmeme psikolojisi	S8	1

Tablo 8 incelendiğinde, çalışmaya katılan öğretmenlerin on yıllık süreye ilişkin görüşlerinin olumsuz olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşleri, mesleki deneyimin yok sayılması, tercih edilmeme psikolojisi, uzun bir süre olması, hayal kırıklığının olması, öğretmenler arası iletişime zarar vermesi, rekabet duygusu, ayrışmaya yol açması, ekonomik eşitsizlik kodlarıdır. Bu konuda öğretmenler ile yapılan görüşmelerde bazı kesitler aşağıda verilmiştir.

S2: Öğretmenler arasında on yıllık barajdan ziyade maaş farkının sorunlara yol açacağını ve öğretmenleri birbirinden ayıracağını düşünüyorum (Ayrışmaya yol açması).

S3: Uzman öğretmenlik ve başöğretmenlikte on yıl beklemenin çok uzun bir süre olduğunu, yine birçok öğretmenin başöğretmen olmadan emekli olacak olması hayal kırıklığına neden olmuştur (Uzun bir süre olması).

S4: Öğretmenler arasındaki iletişim, koyu bir rekabetten dolayı olumsuz etkilenecektir (Rekabet duygusu).

S5: On yıllık baraj özellikle sınırda kalan, yine yüksek lisans veya doktora çalışmalarını tamamladığı halde zaman engeline takılan öğretmenlerde bir hayal kırıklığı yaşatmıştır (Hayal kırıklığına neden olması).

S8: Çocuğunu okula kaydeden velilerin daha çok uzman ve başöğretmenleri seçme çabası, sınava girmek için on yıl şartını taşımayan öğretmenlerde tercih edilmeme kaygısı yaratacaktır (Tercih edilmeme psikolojisi).

Araştırmamızın sekizinci sorusu olan “Öğretmenlik Meslek Kanununa neden ihtiyaç duyulduğunu düşünüyorsunuz?” Sorusuna ilişkin tema, kategori ve kodlar Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Öğretmenlik meslek kanununa ihtiyaç duyulması üzerine bulgular

Tema	Kategori	Kodlar	Katılımcılar	Frekans(f)
Mesleki Kanuna İhtiyaç	Amaç	Ekonomik refahı arttırma	S1, S2, S3, S4, S5, S6, S7, S8	8
		Mesleki itibarı geri getirme	S4, S5, S6, S7	4
		Özlük haklarını iyileştirme	S5, S6, S7	3
		Yüksek lisansa teşvik etme	S3, S7	2
		Meslekte motivasyonu arttırma	S2, S7	2
		Emekliliğe katkı	S7, S8	2
		Öğretmeni koruma	S2	1
	Neden	Sendikal baskılar	S5, S6, S8	3
		Siyasi refleks	S5, S8	2
		Öğretmen maaşlarının yetersizliği	S7, S8	2
		Öğretmeni dinamik tutmak	S1, S6	2
		Eğitimdeki kötü sonuçlar	S1	1

Öğretmenlik Meslek Kanunu’na ihtiyaç duyulması üzerine elde edilen öğretmen düşünceleri yedisi amaç, beş tanesi neden olmak üzere toplamda on iki kod ile verilmiştir. Amaç kodları, öğretmeni koruma, meslekte motivasyonu arttırma, mesleki itibarı geri getirme, yüksek lisansa teşvik etme, özlük haklarını geri getirme, ekonomik refahı arttırma, emekliliğe katkı iken neden kodları ise, eğitimde kötü sonuçlar, siyasi refleks, öğretmen maaşlarının yetersizliği, sendikal baskılar, öğretmeni dinamik tutmak şeklinde verilmiştir. Çalışmaya katılan bazı öğretmenlerin görüşleri aşağıda sunulmuştur.

S1: Eğitimdeki kötü sonuçlar gerek toplum tarafından gerek bakanlık tarafından sürekli öğretmenin kalitesiyle eleştirilmektedir. Bunun önüne geçmek ve öğretmeni harekete geçirecek bir kanuna ihtiyaç duyulduğunu düşünüyorum (Öğretmeni dinamik tutmak).

S2: Öğretmenlerin mesleki gelişimlerini ve dolayısıyla eğitimin kalitesinin yükselmesini amaçlamış olabilirler (Meslekte motivasyonu artırma).

S4: Mesleki kanunun, giderek değersizleşen öğretmenlik mesleğini daha kıymetli hale getirmeye çalışmak ve biz öğretmenlerin psikolojik olarak iyi hissetmesi için çıkarıldığını düşünüyorum (Mesleki itibarı geri getirme).

S5: Öğretmenlik meslek kanununun daha çok siyasi reflekslerle hayata geçirildiğine inanıyorum. Ayrıca toplum nezdinde yıpranan öğretmen itibarının bir nebze de olsa kazandırılması amaçlanmış olabilir (Mesleki itibarı geri getirme).

S6: Öğretmenlik mesleğinin özlük hakları ile ilgili asgari şartlar belirlemek ve öğretmenlik mesleğinin itibarını arttırmak amaçlı çıkarılan bir kanun olduğunu düşünüyorum (Öğretmeni dinamik tutmak).

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın sonunda öğretmenler, Öğretmenlik Meslek Kanunu'nun gelirlerini arttırdığını, özlük haklarında iyileştirme yaptığını, kariyer basamaklarının yasal olarak bir kanuna bağlanmasının olumlu bir gelişme olduğunu belirtmişlerdir. Diğer taraftan kanunun kapsam olarak dar olduğunu, öğretmen görüşlerinin yeterince alınmadığını ve mesleki tecrübenin göz ardı edilmesiyle öğretmenlik mesleğinin saygınlığına zarar verdiğini de dile getirmişlerdir. Katılımcıların olumlu düşüncelerinde; ekonomik refahın artması ve mesleğe ait bir kanunun çıkmasının etkili olduğunu söylenebilir. Bunun yanı sıra, öğretmenleri ilgilendiren böyle önemli bir kanunun hazırlık aşamasında eğitimcilerin fikirlerinin alınmaması ise mesleğin itibarına zarar verdiği anlaşılmaktadır. Öğretmenlik Meslek Kanunu ile ilgili çalışmalara bakıldığında, öğretmenlerin gelirlerinin yetersiz olduğu ve özlük haklarında hala düzeltilmesi gereken eksiklerin ve sorunların olduğu anlaşılmaktadır (Cantürk, 2021; Uygun, 2012). Kanunun hazırlık aşamasında alanda uygulayıcı olan öğretmenlerin görüşlerinin alınmadan hazırlandığı tespit edilmiş (Sunat, 2022), böylece öğretmenler arasında kanunun mesleği değersizleştirdiği şeklinde bir algı oluşmuştur. Öğretmenliğin kariyer mesleği olması bakımından büyük bir öneme sahip olan bu mesleki kanunun hem içerik hem de uygulanma noktasında eksikliklerinin olduğu ve bu eksikliklerin giderilmesi için öğretmen görüşü alınarak revize edilmesinin yerinde olacağını vurgulayan Kaplan ve Gülden (2023)'e ek olarak Elagöz ve Pala-Elagöz (2023) de kariyer basamakları ve mesleki gelişim seminerlerini benimsedikleri ancak sahada kendi görüşlerinin de alınarak eksiklerin giderilmesi için yeniden bir revizyona gidilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Buradan çıkarılan sonuç, Öğretmenlik Meslek Kanunu'nun eğitim paydaşı olan öğretmen ve eğitim çalışanları ile hazırlanması gerektiği, mesleğe ait bir kanunun olması ve ekonomik refahı sağlamasıyla da olumlu karşılanmasıdır. Bu şekilde olursa; öğretmenlerin mesleki anlamda doyuma ulaşmaları ve gerçekleştirecekleri öğretim faaliyetlerinin daha verimli olması düşünülmektedir. Ayrıca, öğretmenlerin fikrinin alınması ve kendisine değer verildiğinin hissettirilmesi eğitimin kalitesini de yükselteceği fikrini oluşturmaktadır. Canatan-Doğan (2022)'da, öğretmenlerin fikirlerinin süreç içinde alınmasının öğretmenler tarafından olumlu karşılandığını ve iç dinamizmi sağladığını belirtmiştir. Bu bağlamda, konu ile ilgili öğretmenlerin görüşlerinin alınmasının uygun bir tutum olduğu varsayımına ulaşılabilir.

Katılımcılar, Öğretmenlik Meslek Kanunu ile öğretmenlere sağlanan ekonomik katkıların, öğretmenlerin yaşam kalitesinde bir refah oluşturacağını, mesleki çalışmalarında verimi arttıracak ve emeklilikte de daha huzurlu olmalarını sağlayacağını belirtmişlerdir. İş ve Birel (2022) de Öğretmenlik Meslek Kanunu ile ilgili yapmış oldukları çalışmada Öğretmenlik Meslek Kanunu'nun ekonomik refah düzeyini arttırabilecek kapasitede olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç, sınıf öğretmenlerinin görüşlerini destekler niteliktedir. Bu duruma ek olarak, Uygun (2012) ve Cantürk (2021) 3600 ek göstergenin verilmesinin isabetli olduğunu söylerken, Eğitim-Sen (2022) ise mesleği maaş artışına bağlamanın yanlış olduğunu belirtmiştir. Ayrıca araştırmada, yapılan ekonomik iyileştirmede sınav şartının olmasının öğretmenler arasında ayrımcılığa yol açabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Nitekim bu sorunların ortadan kaldırılması adına öğretmenlerin belirttiği önerilerin dikkate alınmasında fayda görülmektedir. Böylelikle Öğretmenlik Meslek Kanunu, öğretmenlerin önerileri doğrultusunda ekonomik olarak rahatlatıcı bir kanun haline gelebilir.

Özlük haklarında yapılan iyileştirmelere dair öğretmen görüşlerinden bazıları; yüksek lisansa teşvik, emekliliğe katkı, 3600 ek göstergenin olması, sınavın olması, mesleğin değersizleşmesi, sendikaların tutarsızlığı, öğretmenleri ayrıştırması ve dar kapsamlı bir kanunun olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulguların böyle olmasında; sendikaların siyasal olarak birbirileriyle örtüşmemesi, sınavla yapılan katkıların öğretmenler arasında ötekileştirmeye yol açması ve hazırlanan Öğretmenlik Meslek Kanunu'nun içerik olarak yetersiz olduğu düşünülmektedir. Ünvan ve ücret farklılığının olması öğretmenler arasında sorun yaratarak ayrıştırmaya yol açacaktır. Diğer taraftan kariyer basamaklarının belirlenme şeklinde kıdem, ödül olması öğretmenler arasında güvensizliğe sebep olur. Sonuç olarak özlük haklarında yapılan iyileştirmelerin şartsız

olması gerektiği, öğretmenlik mesleğinin toplumdaki değersizleşen itibarının geri kazandırılarak öğretmenler arasındaki ayrıcalığa son verilmelidir. Bu şekilde olunca öğretmenlik mesleğinin kendi içinde mesleki iş birliğinin güçlenmesinin daha kolay olacağı düşünülmektedir. Mesleki iş birlik ve dayanışma ise öğrencilerin daha verimli geçireceği öğretim süreçlerini beraberinde getirmektedir. Araştırmadan ulaşılan bu sonuca benzer şekilde, [Göker ve Gündüz \(2017\)](#) yapmış oldukları çalışmada, özlük haklarını iyileştirmenin öğretmenlik mesleğine olan saygıyı arttırabileceğini vurgulamaktadır.

Öğretmenlik meslek kanununun yenilenmesi hakkında öğretmen fikirlerinin alınması görüşme formunun dördüncü sorusu ile belirlenmiştir. Öğretmenler bu konuda maaşlarda iyileştirmenin sınavsız olması gerektiğini, eğitimlerin yüz yüze yapılarak öğretmenlerin yüksek lisans ve doktora teşvik edilmesini, ünvanların kaldırılarak mesleğe olan itibarın geri kazandırılması gerektiğini dile getirmişlerdir. Katılımcıların bu şekilde düşünmelerinde öğretmenlik mesleğinin toplum gözünde yetersiz, saygınlığının az olduğu ve verilen ünvanlarla itibarının yok sayılmasının etkili olduğu düşünülmektedir. [Avcı ve Kayıran \(2023\)](#) uzman öğretmen yetiştirmek için kullanılan yöntemde alan bilgisi konularının olmaması, öğretmenlik ünvanlarının teoride kalmasına sebep olacağını belirtmiştir. Bununla birlikte okullarda yüz yüze yapılan hizmetiçi eğitim faaliyetleri ve lisansüstü eğitimin öğretmenlerin kariyer basamaklarında uygulanmasıyla mesleki gelişime büyük bir katkı sağlayacağını ifade etmektedir ([Özdemir, Doğan ve Demirkol, 2022](#)). Bu konuda [Can \(2016\)](#) ve [Tekişik \(1986\)](#)'ın öğretmenlik mesleğinin toplumda itibarının kaybolduğunu belirtmişlerdir. Başka bir çalışmada, öğretmenler mesleklerinin toplumdaki saygınlığının zedelendiğini dile getirmektedirler ([Ertan-Kantos, 2021](#)). Sonuç olarak, uzman öğretmenlik ve başöğretmenlik gibi ünvanların kaldırılarak, öğretmen maaşlarında yoksulluk sınırının üzerinde bir iyileştirme ile mesleğe hak ettiği değerin verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca, ünvanlar arasında farklılıklardan doğabilecek sorunların da bu şekilde önüne geçilebileceği düşünülmektedir. Bu uygulamaya benzer şekilde Çin'de de öğretmenler pek çok ünvan alabilmektedir. Bu ünvanlar; usta öğretmen, birinci düzey öğretmen, ikinci düzey öğretmen ve üçüncü düzey öğretmendir. Ancak bu ünvanlar tamamen performansa dayalı olup, hem okul içinden hem de okul dışından gelen denetleyicilerin kontrolü ve onayı ile kazanılmaktadır ([UNESCO, 2011](#)).

Öğretmenler genel olarak yüksek lisans ve doktora yapanların sınavdan muaf tutulmalarını; alanda yapılan yüksek lisans, doktora, beş yıllık lisans okuma ile olması gerektiğini dile getirmişlerdir. Tezsiz yüksek lisans kabul edilirken formasyonun kabul edilmemesini bir tutarsızlık olarak görmektedirler. Bu tutarsızlığın öğretmenler arasında ayrımcılık gibi istenmeyen düşüncelerin yayılabileceği düşüncesini gündeme getirmektedir. Öğretmenlerin sınav konusunda sıklıkla vurguladıkları nokta sınavın kaldırılarak hizmet yılının baz alınmasıdır. [Aksan, Gökmen ve Demir \(2023\)](#) de yapmış oldukları çalışmada öğretmen, uzman öğretmen ve başöğretmen kariyerleri arasındaki sürenin çok uzun olduğunu, bunun yerine kariyer basamaklarında yükselmenin mesleki kıdem yılına göre yapılması gerektiğini belirtmiştir. Öğretmenlerin bu düşüncelerinde; mesleki tecrübenin dikkate alınmaması, tezli ve tezsiz yüksek lisans ayırımının yapılmaması ile uzman olan bir öğretmenin yüksek lisanslı kabul edilmemesinin etkili olduğu düşünülmektedir. Çünkü kanunda tezsiz yüksek lisansı ve alan dışı tezli yüksek lisansı olan öğretmenler de sınavdan muaf tutulmuştur. Bu durumun öğretmenler arasında haksız bir kazanım olarak görüldüğü ve tartışmalara yol açtığı sonucuna varılmıştır. Benzer şekilde, [Göker ve Gündüz \(2017\)](#) de söz konusu faktörlerin göz önüne alınmaması durumunda öğretmenlik statüsünün gerileme tehlikesi yaşayabileceğini vurgulamaktadır.

Velilerin öğretmen tercihi konusunda katılımcılar; ünvanların öğretmenler arasında rekabete yol açacağını, veli ile öğretmeni karşı karşıya getireceğini ve bunun da güvenlik zafiyeti oluşturacağını belirtmişlerdir. [Varkey GEMS Foundation \(2017\)](#), öğretmenlerin ünvanlarının toplumun bakış açısını etkilediğini ifade etmektedir. Nitekim araştırmada, ünvanın öğretmenler arasında bakış açısından kaynaklı rekabetler oluşturabileceği sonucuna varılmıştır. Ayrıca bazı katılımcılar, veli tercihinin öğretmenlerde akademik başarıyı arttıracağını ve daha özverili çalışacaklarını dile getirmişlerdir. Öğretmenlerin bu şekilde görüş beyan etmelerinde, velilerin çocuklarını başöğretmen ve uzman öğretmene vermeyi tercih etmekte ısrarcı davranarak ileride birtakım sorunlara yol açacak olmasıdır. Bu ısrar ünvan odaklı olup, veliler arasında herhangi bir unvana sahip olmayan öğretmenlerin niteliklerinin tartışılmasına yol açabilmektedir. [Çelikten \(2008\)](#) çalışmasında, veliler öğretmenleri kıdemlerine göre tercih edecek, "Çocuğumun uzman ya da başöğretmen tarafından okutulmasını istiyorum" şeklinde isteklerde bulunacaklarını dile getirmiştir. Bu şekilde, öğretmenlerin veliler karşısında eğitimci kimlikleri zarar görmekte ve etkisiz kalmaktadır. Öğretmenin veli karşısındaki eğitimci kimliğinin etkisiz kalması öğretmenlerde kaygıya yol açacak ve mesleki saygınlığı zedeleyecektir. Aynı işi yapan öğretmenler arasında sadece maddi gelir konusunda fark yaratan kariyer basamaklarının olumsuz sonuçlar doğuracağını belirtmiştir ([Çelikten vd., 2005](#)). Bu konuda ünvan ve ücret farklılığı nedeniyle mesleki birliğin yerini rekabet ve yarışa bırakarak güven ilişkisini zedeleyecektir. Kısacası velinin öğretmen seçimine yönelik katılımcılardan elde edilen bulgular ile önceki çalışmalardan elde edilen sonuçlar arasında benzerlik olup, veli

seçimlerinin düzenlenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Varkey GEMS Foundation (2017) tarafından yapılan bir araştırmada, öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünü belirleyen çeşitli etmenler bulunmaktadır. Bu etmenleri; öğretmenlerin kazançları ve bu kazançların diğer meslek gruplarıyla karşılaştırılması, çocukların ileride öğretmen olmak isteyip istememeleri, öğretmene veli ve çevre tarafından duyulan saygı, toplumun okullara güvenme dereceleri şeklinde sıralamak mümkündür.

Öğretmenler, kariyer basamakları sınavına girmek için belirlenen on yıllık öğretmen olma koşuluna yönelik pek çok sınırlı noktaya dikkat çekmişlerdir. Öğretmenler bu sınırlılıklardan bazılarını, çok uzun bir süre olması, ekonomik eşitsizliğe yol açması, hayal kırıklığı yaşatması şeklinde sıralamıştır. Öğretmenlik Meslek Kanunu'nun; öğretmen, sendika ve eğitim paydaşlarının düşünceleri alınmadan hazırlanması öğretmenlerin bu şekilde fikir beyan etmelerindeki nedenler olarak belirlenebilir. Katılımcılar, Öğretmenlik Meslek Kanunu hazırlanırken öğretmenler, eğitim sendikaları ve eğitim uzmanlarının fikirlerinin alınmadığını (Sunat, 2022), kanunun öğretmenler arasında hayal kırıklığı yarattığını dile getirmişlerdir. Başka bir çalışmada kanun tasarıları hazırlık aşamasındayken konu ile ilgili üniversitelerin, sendikaların, meslek kuruluşlarının ve sivil toplum örgütlerinin fikirleri dikkate alınmalıdır (Yılmaz, 2011; Yalçın-Durmuş ve Üstüner, 2021). Bu çalışmalardan elde edilen bulgular ile kanun maddelerinin hazırlanma aşamasındaki yöntemiyle olan uyumsuzluktan dolayı öğretmenlerin kanunda istediklerini bulamadıkları anlaşılmaktadır.

Görüşme formunun son sorusu olan öğretmenlik meslek kanununa neden ihtiyaç duyulduğuna dair öğretmen düşüncelerinden bazıları şu şekilde belirlenmiştir. Öğretmen maaşlarının yetersizliği, sendikal baskılar, siyasi refleksler, emekliliğe katkı sağlama ve mesleki itibarı arttırma şeklindedir. Öğretmenlik mesleğinde ekonomik refahının düşük ve özlük haklarının kısıtlı olması katılımcıların kanuna yönelik düşüncelerinin böyle olmasında etkili olduğu düşünülmektedir. Öğretmenlerin kanuna dair düşünceleri her ne kadar olumsuz olsa da bazı yararlarının olduğunu dile getirmişlerdir. Ekonomik, sosyal ve yasal konularda sağlanan imkânlar mesleki itibarlarının, profesyonellik algılarının ve motivasyonlarının artmasını sağlayabilir (Can, 2016; Gönülaçar, 2016; Güven, 2015; Güneş ve Ceylan, 2023; Toprak ve Derin, 2023). Başka bir çalışmaya göre öğretmenlik mesleğinin güçlenmesi için kariyer ve ödüllendirmenin yapılması gerekir (MEB, 2017). Sonuç olarak öğretmenlik meslek kanunun öğretmenlere sağladığı ekonomik haklar, sosyal haklar ve mesleki itibarın yasal bir zemine bağlanması öğretmenler tarafından olumlu karşılanmıştır. Öğretmenlik Meslek Kanunu ile birlikte öğretmenlerin daha huzurlu ve verimli bir çalışma ortamına sahip olacağı, öğretmenler arasında rekabetten çok iş birliğine daha çok önem verilebileceği, öğretmenlerin ve öğrencilerin öğretim süreçlerini daha dolu yaşayabileceği düşünülmektedir. Araştırmadan ulaşılan sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerilere yer verilebilir:

- Öğretmenlerin, sendikaların, üniversitelerin ve sivil toplum kuruluşlarının fikirleri ve önerileri doğrultusunda Öğretmenlik Meslek Kanunu yeniden revize edilebilir.
- Kariyer basamakları için sınav şartının yerine meslekteki kıdem yılı temel alınabilir.
- Öğretmenlik Meslek Kanunu'nun güncellenmesi ile öğretmenlerin kendilerini değerli hissetmelerini sağlayacak maddelere yer verilebilir.
- Öğretmenlik Meslek Kanunu'nda öğretmenlerin lisansüstü eğitimlere yönelmelerini sağlayacak maddelere yer verilebilir.
- Öğretmenlik Meslek Kanunu ile ilgili farklı branşlarda yer alan öğretmenlerin görüşleri alınarak daha farklı araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA/REFERENCE

- Altan, M. Z., & Özmuşul, M. (2022). Geleceğin Türkiye'sinde öğretmen refahı: Öğretmenlik meslek kanununun kayıp parçası. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 24-42.
<https://doi.org/10.38151/akef.2022.2>
- Aksan, A., Gökmen, O., & Demir, H. İ. (2023). Öğretmenlerin kariyer basamaklarına ilişkin görüşleri. *TURAN: Stratejik Araştırmalar Merkezi*, 15(57), 227-232.
- Avcı, A., & Kayıran, D. (2023). Uzman öğretmenlik yetiştirme programının öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri çerçevesinde değerlendirilmesi. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(14), 1-11.
<https://doi.org/10.57135/jier.1229524>
- Avcı, N., Tasçı, C., Derman, D., Erdoğan, N., & Köymen, Ü. (1992). Enformasyon toplumu ve eğitim sistemlerine etkileri, MEB Araştırma Raporu. Ankara: MEB Yayınları.
- Aydın, P. İ. (2002). *Alternatif okullar*. Pegem Yayıncılık.

- Baş, B., Kibar-Furtun, M. H., Kapusizoğlu, F., & Ulu-Aslan, E. (2023). Öğretmenlik kariyer basamakları ve yazılı sınavına ilişkin Türkçe öğretmenlerinin görüşleri: Neyi, nasıl algılıyor, yorumluyor ve öneriyorlar?. *Ana Dili Eğitim Dergisi*, 11(1), 159-177. <https://doi.org/10.16916/aded.1211752>
- Başaran, İ. E. (1985). *Eğitim psikolojisi*. Sevinç Matbaası.
- Baker, C., Wuest, J., & Stern, P. N. (1992). Method slurring: The grounded theory/phenomenology example. *Journal of Advanced Nursing*, 17(11), 1355-1360.
- Bilen, M. (1996). *Plandan uygulamaya öğretim*. Aydan Matbaası.
- Brook, J. G., & Brooks, M. G. (1993). *In search for understanding the case for constructivist classrooms*. Alexandria, Virginia: ASCD.
- Can, E. (2016, 31 Mayıs- 3 Haziran). Öğretmen adaylarının görüşlerine göre öğretmenlik mesleğinin sorunları ve çözüm önerileri. *3rd International Eurasian Educational Research Congress*. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Canatan-Doğan, N. (2022). *Öğretmenlik meslek kanunu'na yönelik öğretmen ve yönetici görüşleri* (Tezsiz yüksek lisans bitirme projesi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Cantürk, G. (2021). Öğretmenlerin karşılaştıkları ekonomik sorunlar ve maaş artışı talepleriyle ilgili görüşleri: Twitter analizi. *Maarif Mektepleri Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 202-223. <https://doi.org/10.46762/mamulebd.991380>
- Çelik, M. (2004). *Bilgi ve hikmet, enformasyon toplumunun belleği*. Kaknüs Yayınları.
- Çelikten, M., Şanal, M., & Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 207-237.
- Çelikten, M. (2008). Öğretmenlik mesleğinde yeni model arayışları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (19), 189-195.
- Doğan, İ. (1998), *Sosyoloji*. Sistem Yayıncılık.
- Eğitim-Sen. (2022). Haklarımızı ve taleplerimizi içermeyen öğretmenlik meslek kanunu tasarısı geri çekilmelidir!<https://egitimsen.org.tr/haklarimizi-ve-taleplerimizi-icermeyen-ogretmenlik-meslek-kanunu-tasarisi-geri-cekilmelidir/>.
- Elagöz, Z., & Pala-Elagöz, M. (2023). Öğretmenlik kariyer basamaklarının mesleki gelişim çalışmalarına ilişkin öğretmen görüşleri. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 3(2), 530-547.
- Ertan-Kantos, Z. (2021). Öğretmenlik mesleğinin itibarı ile ilgili öğretmen görüşleri. *E-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8, 682-703. <https://doi.org/10.30900/kafkasegt.983200>
- Genç, Y., & Balyer, A. (2023). Öğretmenlik meslek kanununa ilişkin okul yöneticisi ve öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies-Education*, 18(1), 97-121. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.66432>
- Göker, S. D. & Gündüz, Y. (2017). Dünya ölçeğinde öğretmenlerin saygınlık statüsü ve özlük hakları. *Milli Eğitim Dergisi*, 46(213), 177-196.
- Gönülaçar, Ş. (2016). Türkiye’de öğretmen imajı ve itibarı üzerine bir inceleme. *Academia*. Edu.<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1926560>.
- Gül, İ., & Güngör, C. (2022). Öğretmenlik meslek kanununa ilişkin öğretmen görüşleri. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 1098-1123.
- Güneş, E., & Ceylan M. (2023). Sınıf öğretmenlerinin eğitime inanma düzeyleri ile mesleki motivasyon faktörleri arasındaki ilişki. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(1), 96-116. <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1169327>
- Güven, D. (2015). Profesyonel bir meslek olarak Türkiye’de öğretmenlik. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 27(2), 13-21.
- İş, A., & Birel, F. (2022). Öğretmenlik meslek kanununa ilişkin öğretmen görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(84), 1967-1990. <https://doi.org/10.17755/esosder.1141748>
- Kaplan, İ., & Gürkan-Gülcan, M. (2020). Öğretmen kariyer basamaklarının oluşturulmasına ilişkin görüşlerin incelenmesi: karma yöntem araştırması. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 380-406.
- Kaplan, K., & Gülden, B. (2023). Türkçe öğretmenlerinin öğretmenlik kariyer basamaklarında yükselme yönetmeliği ile ilgili görüşleri. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (10), 14-31. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1251782>
- Karadaş, H., & Akin, M. A. (2023). Examining teachers' organizational happiness and organizational commitment. *E-International Journal of Educational Research*, 14(2), 289-309. <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1247022>
- Kart, C. (2009). Hasan Ali Yücel’den günümüze bilim ve eğitim politikaları. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 361, 37-41.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (Çeviren: S. Turan). Nobel Yayıncılık.

- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) (2005). Öğretmenlik kariyer basamaklarında yükselme yönetmeliği. <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=9304&mevzuatTur=Kuru mVeKurulusYonetmeliği&mevzuatTertip=5>. Adresinde 06.01.2023 tarihinde ulaşıldı.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) (1973). Milli Eğitim Temel Kanunu. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>. Adresinde 15.07.2022 tarihinde ulaşıldı.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) (2017). Öğretmen strateji belgesi 2017-2023, Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü
- Özdemir, T. Y., Doğan, A., & Demirkol, M. (2022). Öğretmenlik kariyer basamakları hakkında öğretmen görüşleri. *International Journal of Social Science Research*, 11(2), 53-67.
- Pınar, M. A., & Dönel-Akgül, G. (2023). Fen bilimleri öğretmenlerinin öğretmenlikte kariyer basamaklarında yükselme sistemine ilişkin görüşleri. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 9(1), 36-47. <https://doi.org/10.24289/ijsser.1181614>
- Singleton, R., & Straits, B. (2005). *Approaches to social research*. Oxford University Press
- Sunat, Ş. (2022). Öğretmenlik Meslek Kanunu teklifi hangi değişiklikleri ön görüyor? Öğretmenlik Meslek Kanunu nedir? <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/ogretmenlik-meslek-kanunu-teklifi-hangi-degisiklikleri-on-goruyor-ogretmenlik-meslek-kanunu-nedir-1904173>
- Şirin, E. F., Erdoğan, M., & Mülazımoğlu, O. (2010). Beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmenlik kariyer basamaklarında yükselme sistemine ilişkin görüşleri. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(2), 57-68.
- Tekışık, H. H. (1986). Türkiye'de öğretmenlik mesleği ve sorunları. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 11(116), 1-9.
- Toprak, E., & Derin, S. (2023). Influential factors in classifying professionalism levels of teachers in Türkiye. *E-International Journal of Educational Research*, 14(1), 37-56. <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1130360>
- Toprakçı, Erdal (2009). *Öğretmenlerin Suç Karnesi- Yargı Kararlı Gazete Haberleri Ölçütünde Karşılaştırmalı Bir Analiz*, Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, IV.Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi, Bildiri Kitabı, 14-15 Mayıs 2009 (ss.475-487) Erisim: <https://www.erdalToprakci.com.tr/wp-content/uploads/2020/05/suc-karnesi.pdf>
- Toprakçı, E. (2016). *Eğitimbilim pedandragoji*. içinde Eğitimbilim Pedandragoji, 130-173. (Ed.: Erdal Toprakçı) Ankara: Ütopya Yayınevi
- UNESCO. (2011). World data on education (7th Edition). (IBE/2011/CP/WDE/II) Geneva: UNESCO/International Bureau of Education.
- Uygun, S. (2012). Basında öğretmen sorunları. *Millî Eğitim Dergisi*, 194, 72-91.
- Varkey GEMS Foundation. (2013). Teacher Status Index.
- Yalçın-Durmuş, G., & Üstüner, M. (2021). Öğretmenlerin sendikal örgütlenmelerinin okulda karar verme ve iletişim süreçlerine etkisinin analizi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(4), 106-128. <https://doi.org/10.19160/e-ijer.902895>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, A. (2011). Kanun tasarısı taslaklarının hazırlanması içişleri bakanlığı örneği. Kanun yapım süreci sempozyumu içinde (ss. 30-36), Türkiye Büyük Millet Meclisi.

Etik Kurul İzin Bilgisi: Bu araştırma için Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimleri Etik Kurulu'ndan 14.02.2023 tarihli E-85157263-604.01.02-326689 sayılı etik izin alınmıştır.

Yazar Çıkar Çatışması Bilgisi: Bu çalışmada çıkar çatışması yoktur ve finansman desteği alınmamıştır.

Yazar Katkısı: Birinci yazar %50, ikinci yazar %30 ve üçüncü yazar ise %20 oranında katkı sağlamıştır.